

¡BOMBA!

Cruzamos muchas etapas,
no seremos lo pasado,
y menos protectorado
de quien colorea mapas.

K'untzil

Martes 8 ti' septiembre ti' u ja'abil 2026

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 12 · NÚMERO 2806 · www.lajornadamaya.mx

P'ata'ab Ilya Espino beey máax kun jo'olbesik u nojbejil ja' Canal de Panamá; yáax ko'olel ken u beetej

X ingeniera naval Ilya Espino de Marotta tu k'amaj le lunes máanika', meyaj beey le yáax ko'olel jo'olbesik u administraciólnil Canal de Panamá, ts'o'oke' tu k'ubaj u t'aan ti'al u ya'alike', tu k'iinilo'ob u meyaj' yaan u yilik u péeksiltik ka k'éexek ba'al te'elo', tumen yaan u kaxtik ma' u xóot'ol ja', beyxan u toj wa'atal tu táan sajbe'entsil ku yantal yóok'olal climático ba'alo'ob yéetel u péeksij xan bix u péeksa'al ba'al te'elo', je'el bix xan koonol.

"Bejla'e, panamáilo'one' ku béeytal k ilik kex tumen le noj bejila' ti' p'aatal tu lu'umil Panamá, u beelal yéetel u k'aabéetile', ku chiikpajal ichil tuláakal yóok'ol kaab. Le beetike', le ba'ax ku yúuchul yéetel geopolítico beyxan climático ba'alo'obe' ku beetik u yantal sajbe'entsil ba'ale' beyxan uláak' bix u yúuchul meyajil'. Le beetik, tuukul meyaj ichil u ja'abilo'ob 2025-2035e'... ku táakbesik uláak' proyectos ku kaxtik u nu'uktik bix u maas ma'alobil u k'aabéetkunsal ba'ax yaan", tu ya'alaj Ilya.

Beey túuno', Espinoe' tu p'ataj meyaj beey subadministradora ti'al u k'amik tuláakal u kuuch u jo'olbesa'al Canal de Panamá. Lelo' jump'éeel meyaj jo'olbesa'ab chéen tumen óoxtuul máak desde ka'aj p'ata'ab nojbejil ja' tumen Estados Unidos, ti'al u ts'o'okbal u ja'abil 1999.

Nojbejil ja'e', u muuk'il u péeksa'al taak'in Panamá, tumen ku chukik óoli' u 3% ti' tuláakal koonol ku péek tu k'aak'náabilo'ob yóok'ol kaab, le beetik, u k'aamal meyaj tumen ko'olel yaan 64 u ja'abil, ts'oka'an u beel yéetel óoxtuul u paalale', u chiikulal nojmeyaj ku béeytal u beeta'al tumen ko'olel ti'al u jo'olbesa'al noj kúuchilo'ob.

AP / P 27

Oochelo'ob Reuters